



Εξελίξεις αναφορικά με τα πρότυπα της ΕΠΒ σε σχέση με την αστυνομική κράτηση

*Απόσπασμα από τη 12^η Γενική Έκθεση,
δημοσιεύθηκε το 2002*

33. Είναι ουσιαστικής σημασίας για την καλή λειτουργία της κοινωνίας, η αστυνομία να έχει την εξουσία να συλλαμβάνει, και να κρατεί προσωρινά και να ανακρίνει ύποπτους για ποινικά αδικήματα και άλλες κατηγορίες ατόμων. Ωστόσο, οι εξουσίες αυτές φέρουν εγγενώς μαζί τους τον κίνδυνο του εκφοβισμού και της σωματικής κακομεταχείρισης. Η ουσία της εργασίας της ΕΠΒ είναι να αναζητεί τρόπους μείωσης του κινδύνου στο απολύτως ελάχιστο χωρίς να εμποδίζει αδικαιολόγητα την αστυνομία στην άσκηση των καθηκόντων της. Η ενθάρρυνση των εξελίξεων στον τομέα της κράτησης από την αστυνομία έχει σημειωθεί σε αρκετές χώρες. Ωστόσο, τα ευρήματα της ΕΠΒ τονίζουν επίσης πολύ συχνά την ανάγκη συνεχιζόμενης επαγρύπνησης.

34. Η **ανάκριση υπόπτων για εγκληματικές ενέργειες** είναι μια ειδικευμένη εργασία που χρειάζεται συγκεκριμένη εκπαίδευση αν πρόκειται να εκτελεστεί με ικανοποιητικό τρόπο. Πρώτον και κύριον, ο ακριβής στόχος μιας τέτοιας ανάκρισης θα πρέπει να είναι απολύτως ξεκάθαρος: ο στόχος αυτός θα πρέπει να είναι να αποκτηθούν ακριβείς και αξιόπιστες πληροφορίες προκειμένου να ανακαλυφθεί η αλήθεια για τα υπό έρευνα θέματα, όχι να ληφθεί μια ομολογία από κάποιον που ήδη θεωρείται ένοχος, στα μάτια των αξιωματικών που παίρνουν τη συνέντευξη. Επιπλέον, η παροχή κατάλληλης εκπαίδευσης, που διασφαλίζει την υπακοή των οργάνων επιβολής του νόμου στον προαναφερθέντα στόχο θα διευκολυνθεί κατά πολύ από την κατάρτιση ενός κώδικα συμπεριφοράς για αυτούς που ανακρίνουν υπόπτους εγκληματικών ενεργειών.

35. Μέσα σε αυτά τα χρόνια, οι αντιπροσωπείες της ΕΠΒ έχουν μιλήσει με σημαντικό αριθμό κρατουμένων σε διάφορες χώρες, που έχουν κάνει αξιόπιστες δηλώσεις ότι έχουν υποστεί σωματική κακομεταχείριση ή με διαφορετικό τρόπο εκφοβισμό ή απειλή από τους αστυνομικούς που προσπαθούσαν να λάβουν ομολογίες κατά τη διάρκεια των ανακρίσεων. Είναι αυτονόητο ότι ένα σύστημα ποινικής δικαιοσύνης που δίνει μεγάλη αξία σε *στοιχεία* ομολογίας δημιουργεί κίνητρα για τους αξιωματικούς που ασχολούνται με τη διερεύνηση του εγκλήματος, που συχνά βρίσκονται υπό πίεση για να επιτύχουν αποτελέσματα, να χρησιμοποιούν σωματικό ή ψυχολογικό καταναγκασμό. Στο πλαίσιο της πρόληψης των βασανιστηρίων και άλλων μορφών κακομεταχείρισης, είναι θεμελιώδους σημασίας να αναπτυχθούν μέθοδοι έρευνας του εγκλήματος ικανές να μειώσουν την εξάρτηση από ομολογίες και άλλα στοιχεία και πληροφορίες που λαμβάνονται μέσω ανακρίσεων, με σκοπό την εξασφάλιση καταδικών.

36. Η **ηλεκτρονική (δηλ. ακουστική ή / και οπτική) καταγραφή αστυνομικών** συνεντεύξεων αποτελεί έναν επιπλέον σημαντικό μηχανισμό προφύλαξης κατά της κακομεταχείρισης των κρατουμένων. Η ΕΠΒ σημειώνει με ικανοποίηση ότι η εισαγωγή τέτοιων συστημάτων εξετάζεται από έναν αυξανόμενο αριθμό χωρών. Μια τέτοια εγκατάσταση μπορεί να παρέχει ένα πλήρες και

αυθεντικό αρχείο της διαδικασίας της συνέντευξης, διευκολύνοντας πολύ με αυτό τον τρόπο την έρευνα οποιωνδήποτε ισχυρισμών κακομεταχείρισης. Αυτό είναι προς το συμφέρον και των ατόμων που έχουν υποστεί κακομεταχείριση από την αστυνομία και των αστυνομικών που αντιμετωπίζουν αβάσιμους ισχυρισμούς ότι έχουν αναμειχθεί σε σωματική κακομεταχείριση ή ψυχολογική πίεση. Η ηλεκτρονική καταγραφή των αστυνομικών συνεντεύξεων μειώνει επίσης την ευκαιρία για τους εναγόμενους να αρνηθούν αργότερα ψευδώς ότι παραδέχτηκαν ορισμένα πράγματα.

37. Η ΕΠΒ σε περισσότερες από μία περιπτώσεις, σε περισσότερες από μια χώρες, ανακάλυψε γραφεία **ανάκρισης** με ιδιαίτερα εκφοβιστικό χαρακτήρα: για παράδειγμα, δωμάτια βαμμένα μαύρα και εξοπλισμένα με προβολείς που κατευθύνονται προς τη θέση του ατόμου που ανακρίνεται. Τέτοιου είδους εγκαταστάσεις δεν έχουν θέση σε μια αστυνομική υπηρεσία.

Εκτός του ότι πρέπει να έχουν επαρκή φωτισμό, θέρμανση και εξαερισμό, τα δωμάτια συνεντεύξεων θα πρέπει να επιτρέπουν σε όλους τους συμμετέχοντες στη διαδικασία της συνέντευξης να κάθονται σε καρέκλες παρόμοιου στιλ και επιπέδου άνεσης. Ο αξιωματικός που παίρνει τη συνέντευξη δεν θα πρέπει να τοποθετείται σε κυρίαρχη (π.χ. υπερυψωμένη) ή απομακρυσμένη θέση σε σχέση με τον ύποπτο. Επιπλέον, οι χρωματικοί συνδυασμοί θα πρέπει να είναι ουδέτεροι.

38. Σε ορισμένες χώρες, η ΕΠΒ έχει συναντήσει την πρακτική **να δένονται τα μάτια κρατουμένων**, ιδιαίτερα κατά τις περιόδους της ανάκρισης. Οι αντιπροσωπείες της ΕΠΒ έχουν λάβει διάφορες και συχνά αντικρουόμενες εξηγήσεις από τους αστυνομικούς σχετικά με το σκοπό αυτής της πρακτικής. Από τις πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν με την πάροδο των ετών, είναι ξεκάθαρο για την ΕΠΒ ότι σε πολλές, αν όχι στις περισσότερες περιπτώσεις, το δέσιμο των ματιών γίνεται για να μην μπορούν τα άτομα να αναγνωρίσουν τα όργανα επιβολής του νόμου που τα κακομεταχειρίστηκαν. Ακόμα και σε περιπτώσεις που δεν έχει προκύψει κακομεταχείριση, το δέσιμο των ματιών κατά την κράτηση, ιδιαίτερα κάποιου ο οποίος ανακρίνεται, είναι μια μορφή καταπιεστικής συμπεριφοράς, το αποτέλεσμα της οποίας για το εν λόγω πρόσωπο συχνά θα ισοδυναμεί με ψυχολογική κακομεταχείριση. Η ΕΠΒ συνιστά τη ρητή απαγόρευση του δεσίματος των ματιών των κρατουμένων.

39. Δεν είναι ασυνήθιστο για την ΕΠΒ να βρει **ύποπτα** αντικείμενα στους χώρους της αστυνομίας, όπως ξύλινα ραβδιά, σκουπόξυλα, ρόπαλα του μπίτζμπολ, μεταλλικές ράβδους, κομμάτια από χονδρά ηλεκτρικά καλώδια, απομιμήσεις όπλων ή μαχαιριών. Η παρουσία τέτοιων αντικειμένων έχει σε πάνω από μια περίπτωση προσδώσει αξιοπιστία στους ισχυρισμούς που έχουν λάβει αντιπροσωπείες της ΕΠΒ ότι τα άτομα που κρατούνται στις εν λόγω εγκαταστάσεις έχουν απειληθεί ή / και χτυπηθεί με τέτοιου είδους αντικείμενα.

Μια κοινή εξήγηση που έχει δοθεί από τους αστυνομικούς σχετικά με τέτοιου είδους αντικείμενα είναι ότι έχουν κατασχεθεί από υπόπτους και θα χρησιμοποιηθούν σαν αποδεικτικά στοιχεία. Το γεγονός ότι τα εν λόγω αντικείμενα είναι συνήθως χωρίς σήμανση και συχνά έχουν βρεθεί σκορπισμένα στους χώρους (και σε μερικές περιπτώσεις τοποθετημένα πίσω από κουρτίνες ή σε ντουλάπια), μπορεί μόνο να προκαλέσει αμφιβολίες για τη σχετική εξήγηση. Για να διαλυθούν οι εικασίες για ανάρμοστη συμπεριφορά εκ μέρους των αστυνομικών και για να απομακρυνθούν πιθανές πηγές κινδύνου και για το προσωπικό και για τους κρατούμενους, αντικείμενα που κατάσχονται για να χρησιμοποιηθούν σαν αποδεικτικά στοιχεία θα πρέπει πάντα να φέρουν την κατάλληλη σήμανση, να είναι καταγεγραμμένα και να φυλάσσονται σε έναν ειδικό χώρο φύλαξης περιουσίας. Όλα τα άλλα αντικείμενα που αναφέρθηκαν παραπάνω θα πρέπει να απομακρυνθούν από τους χώρους της αστυνομίας.

40. Από την αρχή των δραστηριοτήτων της, η ΕΠΒ υποστηρίζει μια τριάδα δικαιωμάτων για τους προφυλακισμένους: **τα δικαιώματα πρόσβασης σε δικηγόρο και γιατρό και το δικαίωμα να ειδοποιηθεί κάποιος συγγενής ή άλλο τρίτο μέρος της επιλογής του ατόμου για το γεγονός της κράτησης του από την αστυνομία.** Σε πολλά κράτη, έχουν ληφθεί μέτρα για την εισαγωγή ή την ενίσχυση αυτών των δικαιωμάτων, υπό το φως των συστάσεων της ΕΠΒ. Πιο συγκεκριμένα, το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο κατά τη διάρκεια της κρατησης είναι πλέον ευρέως αναγνωρισμένο από χώρες τις οποίες έχει επισκεφθεί η ΕΠΒ. Στις λίγες χώρες στις οποίες το δικαίωμα δεν ισχύει, η εισαγωγή του βρίσκεται σε εξέλιξη.

41. Ωστόσο σε αρκετές χώρες, υπάρχει σημαντική διστακτικότητα συμμόρφωσης με τις συστάσεις της ΕΠΒ ότι το δικαίωμα **πρόσβασης σε δικηγόρο**¹ πρέπει να είναι εγγυημένο από την αρχή της κρατησης. Σε μερικές χώρες οι κρατούμενοι απολαμβάνουν το δικαίωμα αυτό μόνο μετά από μια συγκεκριμένη περίοδο προφυλάκισης. Σε άλλες, το δικαίωμα ισχύει μόνο όταν ο κρατούμενος δηλωθεί επίσημα σαν «ύποπτος».

Η ΕΠΒ έχει επανειλημμένα τονίσει ότι, σύμφωνα με την εμπειρία της, η περίοδος αμέσως μετά τη στέρηση της ελευθερίας είναι εκείνη κατά την οποία ο κίνδυνος εκφοβισμού και σωματικής κακομεταχείρισης είναι μεγαλύτερος. Συνεπώς, η δυνατότητα για άτομα που κρατούνται να έχουν πρόσβαση σε δικηγόρο κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου είναι ένας θεμελιώδης μηχανισμός προστασίας κατά της κακομεταχείρισης. Η ύπαρξη αυτής της δυνατότητας θα έχει αποθαρρυντική επίδραση σε αυτούς που σκέφτονται να κακομεταχειριστούν τους κρατούμενους. Επιπλέον, ένας δικηγόρος είναι σε καλή θέση να λάβει κατάλληλα μέτρα εάν προκύψει κακομεταχείριση. Η ΕΠΒ αναγνωρίζει ότι προκειμένου να προστατευθούν τα νόμιμα συμφέροντα της αστυνομικής έρευνας, μπορεί κατ' εξαίρεση να είναι απαραίτητη η καθυστέρηση για ορισμένο χρονικό διάστημα της πρόσβασης ενός κρατούμενου σε συγκεκριμένο δικηγόρο της επιλογής του. Ωστόσο, αυτό δεν θα πρέπει να έχει σαν αποτέλεσμα την ολοκληρωτική άρνηση του δικαιώματος πρόσβασης σε δικηγόρο κατά την εν λόγω περίοδο. Σε τέτοιες περιπτώσεις, θα πρέπει να κανονίζεται η πρόσβαση σε άλλο ανεξάρτητο δικηγόρο.

Το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο πρέπει να περιλαμβάνει το δικαίωμα του ατόμου να συζητήσει μαζί του ιδιαιτέρως. Το εν λόγω άτομο θα πρέπει επίσης, κατ' αρχήν, να δικαιούται να έχει ένα δικηγόρο παρόντα κατά τη διάρκεια όλων των ανακρίσεων που πραγματοποιεί η αστυνομία. Φυσικά, αυτό δεν θα πρέπει να εμποδίσει την αστυνομία να ανακρίνει έναν κρατούμενο για επείγοντα ζητήματα, ακόμα και με την απουσία δικηγόρου (που μπορεί να μην είναι άμεσα διαθέσιμος), ούτε αποκλείει την αντικατάσταση δικηγόρου που εμποδίζει τη σωστή διεξαγωγή μιας ανάκρισης.

Η ΕΠΒ έχει επίσης τονίσει ότι το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο θα πρέπει να απολαμβάνουν όχι μόνο οι ύποπτοι εγκληματικών ενεργειών αλλά επίσης και οποιοσδήποτε έχει τη νομική υποχρέωση να παρευρίσκεται και να παραμένει σε αστυνομικές εγκαταστάσεις, π.χ. σαν «μάρτυρας».

Επιπλέον, για να είναι εντελώς αποτελεσματικό το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο, στην πραγματικότητα, κατάλληλες προβλέψεις πρέπει να υπάρχουν για άτομα που δεν βρίσκονται σε θέση να πληρώσουν για δικηγόρο.

¹ Η ΕΠΒ δημοσίευσε στη συνέχεια ένα λεπτομερέστερο τμήμα για την «πρόσβαση σε δικηγόρο σαν τρόπος πρόληψης της κακομεταχείρισης» βλ. παραγράφους 18-25 της 21^{ης} Γενικής Έκθεσης (CPT/Inf (2011) 28).

42. Κρατούμενοι θα πρέπει επίσης να έχουν ένα επίσημα αναγνωρισμένο δικαίωμα **πρόσβασης σε γιατρό**. Με άλλα λόγια, ένας γιατρός θα πρέπει πάντα να καλείται χωρίς καθυστέρηση αν ένα άτομο ζητήσει ιατρική εξέταση. Οι αστυνομικοί δεν θα πρέπει να προσπαθούν να εμποδίσουν τέτοια αιτήματα. Επιπλέον, το δικαίωμα πρόσβασης σε γιατρό θα πρέπει να περιλαμβάνει το δικαίωμα ενός κρατούμενου να εξεταστεί, αν το εν λόγω άτομο το επιθυμεί, από γιατρό της επιλογής του (πέραν οποιασδήποτε ιατρικής εξέτασης πραγματοποιήθηκε από γιατρό που κάλεσαν οι αστυνομικές αρχές).

Όλες οι ιατρικές εξετάσεις προφυλακισμένων πρέπει να πραγματοποιούνται μακριά από τα αυτιά των οργάνων επιβολής του νόμου και, εκτός και αν ο εν λόγω γιατρός ζητήσει κάτι άλλο σε κάποια συγκεκριμένη περίπτωση, μακριά από τα βλέμματα τέτοιων οργάνων.

Είναι επίσης σημαντικό ότι άτομα που ελευθερώνονται από κρατηση χωρίς να εμφανιστούν ενώπιον δικαστή, έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν άμεσα ιατρική εξέταση / πιστοποιητικό από έναν αναγνωρισμένο ιατροδικαστή.

43. Το **δικαίωμα** ενός κρατούμενου να **κοινοποιείται το γεγονός της κράτησής του σε κάποιον τρίτο** θα πρέπει κατ' αρχή να είναι εγγυημένο από την αρχή της κράτησής του. Φυσικά η ΕΠΒ, αναγνωρίζει ότι η άσκηση αυτού του δικαιώματος μπορεί να πρέπει υπόκειται σε ορισμένες εξαιρέσεις, προκειμένου να προστατευθούν τα νόμιμα συμφέροντα της αστυνομικής έρευνας. Ωστόσο, τέτοιες εξαιρέσεις θα πρέπει να καθορίζονται σαφώς και να είναι αυστηρά περιορισμένου χρόνου και η καταφυγή σε αυτές πρέπει να συνοδεύεται με κατάλληλους μηχανισμούς προστασίας (π.χ. τυχόν καθυστέρηση της κοινοποίησης της προφυλάκισης να καταγράφεται με τους δέοντες λόγους για την καθυστέρηση αυτή και να απαιτείται η έγκριση ενός ανώτερου αξιωματικού της αστυνομίας που δεν συνδέεται με την υπόθεση ή, ενός εισαγγελέα).

44. Τα δικαιώματα των ατόμων που στερούνται της ελευθερίας τους θα έχουν μικρή αξία αν τα εν λόγω άτομα δεν έχουν επίγνωση της ύπαρξής τους. Συνεπώς, είναι σημαντικό τα άτομα που κρατούνται να **ενημερώνονται ρητά για τα δικαιώματά τους** χωρίς καθυστέρηση και σε γλώσσα την οποία καταλαβαίνουν. Για να διασφαλιστεί το ότι αυτό πραγματοποιείται, ένα έντυπο που περιγράφει αυτά τα δικαιώματα με απλό τρόπο θα πρέπει να δίδεται συστηματικά στους κρατούμενους, από την αρχή της κράτησής τους. Επιπλέον, από τα άτομα αυτά θα πρέπει να ζητηθεί να υπογράψουν μια δήλωση που βεβαιώνουν ότι έχουν ενημερωθεί για τα δικαιώματά τους.

45. Η ΕΠΒ έχει τονίσει σε αρκετές περιπτώσεις **το ρόλο των δικαστικών αρχών και των αρχών ποινικής δίωξης** σχετικά με την καταπολέμηση της κακομεταχείρισης από την αστυνομία.

Παραδείγματος χάρι, όλοι οι κρατούμενοι στους οποίους προτείνεται η παραπομπή στη φυλακή θα πρέπει αν παρουσιαστούν ενώπιον δικαστή ο οποίος πρέπει να αποφασίσει για το ζήτημα αυτό. Υπάρχουν ακόμα ορισμένες χώρες τις οποίες επισκέφθηκε η ΕΠΒ όπου αυτό δεν συμβαίνει. Η παρουσίαση του ατόμου ενώπιον δικαστή θα παρέχει μια έγκαιρη ευκαιρία στον ύποπτο εγκληματικής ενέργειας ο οποίος έχει υποστεί κακομεταχείριση να υποβάλει καταγγελία. Περαιτέρω, ακόμα και με την απουσία μιας ρητής καταγγελίας, ο δικαστής θα μπορέσει να αναλάβει δράση εγκαίρως αν υπάρχουν άλλες ενδείξεις κακομεταχείρισης (π.χ. εμφανή τραύματα, η γενική εμφάνιση ή συμπεριφορά ενός ατόμου).

Φυσικά, ο δικαστής θα πρέπει να λάβει τα κατάλληλα μέτρα όταν υπάρχουν ενδείξεις κακομεταχείρισης από την αστυνομία. Στο πλαίσιο αυτό, οποτεδήποτε ένοχοι εγκληματικής ενέργειας παρουσιαστούν ενώπιον δικαστή στο τέλος της κράτησης και ισχυριστούν ότι τους κακομεταχειρίστηκαν, ο δικαστής θα πρέπει αμέσως να καταγράψει τους ισχυρισμούς, να δώσει αμέσως εντολή ιατροδικαστικής εξέτασης και να λάβει τα απαραίτητα μέτρα που θα διασφαλίσουν τη σωστή διερεύνηση των ισχυρισμών. Μια τέτοια προσέγγιση θα πρέπει να ακολουθηθεί είτε το

εν λόγω άτομο φέρει ορατά εξωτερικά τραύματα είτε όχι. Περαιτέρω, ακόμα και απουσία ρητού ισχυρισμού κακομεταχείρισης, ο δικαστής θα πρέπει να ζητήσει ιατροδικαστική εξέταση όποτε υπάρχουν άλλοι λόγοι να πιστεύει ότι ένα άτομο που παρουσιάστηκε ενώπιόν του θα μπορούσε να ήταν θύμα κακομεταχείρισης.

Η προσεκτική εξέταση από δικαστικές ή άλλες σχετικές αρχές όλων των καταγγελιών κακομεταχείρισης από όργανα επιβολής του νόμου και, όπου αρμόζει, η επιβολή κατάλληλης ποινής θα έχει σοβαρή αποτρεπτική επίδραση. Αντίθετα, αν αυτές οι αρχές δεν αναλάβουν αποτελεσματική δράση για τις καταγγελίες που παραπέμπονται σε αυτές, τα όργανα επιβολής του νόμου που σκέπτονται την κακομεταχείριση των κρατουμένων τους, σύντομα θα πειστούν ότι μπορούν να ενεργούν με τον τρόπο αυτό χωρίς να τιμωρηθούν.

46. **Η πρόσθετη ανάκριση από την αστυνομία υποδίκων ατόμων που βρίσκονται υπό κράτηση στις φυλακές** μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις να είναι απαραίτητη. Η ΕΠΒ έχει την άποψη ότι από την πλευρά της πρόληψης της κακομεταχείρισης, θα ήταν κατά πολύ προτιμότερο αν τέτοιου είδους ανάκριση γινόταν μέσα στην εν λόγω φυλακή παρά στις εγκαταστάσεις της αστυνομίας. Η επιστροφή των προφυλακισμένων για περαιτέρω ανακρίσεις στις εγκαταστάσεις της αστυνομίας θα πρέπει να πραγματοποιείται και να εγκρίνεται μόνο αν είναι εντελώς αναπόφευκτη. Είναι επίσης αυτονόητο ότι σε αυτές τις εξαιρετικές περιπτώσεις όπου ένας προφυλακισμένος επιστρέφει στην αστυνομία, θα πρέπει να απολαμβάνει τα τρία δικαιώματα τα οποία αναφέρθηκαν στις παραγράφους 40 με 43.

47. Η κρατηση από τις αστυνομικές αρχές είναι (ή τουλάχιστον θα έπρεπε να είναι) σχετικά μικρής διάρκειας. Παρόλα αυτά, **οι συνθήκες κράτησης στα κελιά της αστυνομίας** πρέπει να πληρούν ορισμένες *βασικές απαιτήσεις*.

Όλα τα κελιά της αστυνομίας θα πρέπει να είναι καθαρά και να έχουν λογικό μέγεθος² για τον αριθμό των ατόμων που συνηθίζουν να στεγάζουν και να έχουν επαρκή φωτισμό (δηλ. αρκετό για διάβασμα, με εξαίρεση τις περιόδους ύπνου). Κατά προτίμηση τα κελιά θα πρέπει να έχουν φυσικό φως. Επιπλέον, τα κελιά θα πρέπει να είναι εξοπλισμένα με μέσα ξεκούρασης (π.χ. σταθερή καρέκλα ή πάγκο) και σε κρατούμενους υποχρεωμένους να διανυκτερεύσουν, θα πρέπει να παρέχεται καθαρό στρώμα και καθαρές κουβέρτες. Οι κρατούμενοι θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε κατάλληλες εγκαταστάσεις τουαλέτας υπό αξιοπρεπείς συνθήκες και να παρέχονται επαρκείς τρόποι να πλυθούν. Θα πρέπει να έχουν άμεση πρόσβαση σε πόσιμο νερό και να τους παρέχεται τροφή σε κατάλληλες ώρες, περιλαμβανομένου τουλάχιστον ενός πλήρους γεύματος (δηλ. κάτι πιο ουσιώδες από ένα σάντουιτς) καθημερινά. Σε άτομα που κρατούνται για 24 ώρες ή περισσότερο, θα πρέπει, όσο είναι δυνατό, να προσφέρονται υπαίθριες ασκήσεις καθημερινά.

Πολλά κρατητήρια της αστυνομίας τα οποία επισκέφθηκε αντιπροσωπεία της ΕΠΒ, δεν συμμορφώνονται με αυτά τα ελάχιστα πρότυπα. Αυτό είναι ιδιαίτερα επιζήμιο για άτομα που έπειτα εμφανίζονται ενώπιον δικαστικής αρχής. Πολύ συχνά, τα άτομα εμφανίζονται ενώπιον δικαστή αφού περάσουν μια ή περισσότερες μέρες σε υποβαθμισμένα και βρόμικα κελιά, χωρίς να τους έχει παρασχεθεί η οφειλόμενη ανάπαυση και τροφή και η ευκαιρία να πλυθούν.

² Σχετικά με το μέγεθος των κελιών της αστυνομίας, βλ. επίσης την παράγραφο 43 της 2^{ης} Γενικής Έκθεσης (CPT/Inf (92) 3).

48. Το καθήκον φροντίδας το οποίο οφείλουν οι αστυνομικοί στους κρατούμενους περιλαμβάνει την ευθύνη να διασφαλίζουν την *ασφάλεια και τη σωματική ακεραιότητά τους*. Συνεπάγεται ότι η κατάλληλη παρακολούθηση των περιοχών κράτησης είναι ένα αναπόσπαστο στοιχείο του καθήκοντος φροντίδας που αναλαμβάνει η αστυνομία. Πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα που διασφαλίζουν ότι οι κρατούμενοι είναι πάντα σε θέση να βρίσκονται σε άμεση επαφή με το προσωπικό φύλαξης.

Αρκετές φορές, οι αντιπροσωπείες της ΕΠΒ έχουν ανακαλύψει ότι τα κελιά της αστυνομίας είναι πολύ απομακρυσμένα από τους αστυνομικούς ή τα γραφεία στα οποία είναι συνήθως παρόντες αστυνομικοί και στερούντο επίσης μέσω (π.χ. ένα σύστημα κλήσης) που θα έδινε τη δυνατότητα στους κρατούμενους να προσελεύσουν την προσοχή ενός αστυνομικού. Κάτω από τέτοιες συνθήκες, υπάρχει σημαντικός κίνδυνος ότι δεν θα υπάρχει έγκαιρη ανταπόκριση σε επεισόδια διαφόρων ειδών (βία μεταξύ κρατουμένων, απόπειρες αυτοκτονίας, πυρκαγιές κλπ.).

49. Η ΕΠΒ έχει επίσης εκφράσει αμφιβολίες για την πρακτική που ακολουθείται σε ορισμένες χώρες, να υπάρχουν ξεχωριστοί χώροι κράτησης για κάθε επιχειρησιακό τμήμα ενός αστυνομικού ιδρύματος (ναρκωτικά, οργανωμένο έγκλημα, αντιτρομοκρατία) οι οποίοι έχουν προσωπικό από το ίδιο το τμήμα. Η Επιτροπή θεωρεί ότι μια τέτοια προσέγγιση θα πρέπει να απορρίπτεται υπέρ μιας *κεντρικής εγκατάστασης κράτησης*, που έχει προσωπικό από ξεχωριστό σώμα αστυνομικών που είναι ειδικά εκπαιδευμένοι για τέτοια λειτουργία φύλαξης. Αυτό είναι σχεδόν σίγουρο ότι θα αποδειχθεί ωφέλιμο από πλευράς πρόληψης της κακομεταχείρισης. Επιπλέον, η ανακούφιση ξεχωριστών επιχειρησιακών τμημάτων από τα καθήκοντα φύλαξη μπορεί κάλλιστα να αποδειχθεί πλεονεκτικό από πλευράς διοίκησης και υλικοτεχνικών προοπτικών.

50. Τέλος, η **επιθεώρηση των αστυνομικών εγκαταστάσεων από μια ανεξάρτητη αρχή** μπορεί να συνδράμει σημαντικά στην πρόληψη της κακομεταχείρισης των κρατουμένων και γενικότερα, να βοηθήσει τη διασφάλιση ικανοποιητικών συνθηκών κράτησης. Για να είναι εντελώς αποτελεσματικές, οι επισκέψεις από μια τέτοια αρχή θα πρέπει να είναι και τακτικές και απροειδοποίητες και η σχετική αρχή θα πρέπει να είναι εξουσιοδοτημένη να παίρνει συνέντευξη από κρατούμενους κατ' ιδίαν. Επιπλέον, θα πρέπει να εξετάζει όλα τα θέματα που σχετίζονται με τη μεταχείριση των κρατουμένων: την καταγραφή της κράτησης, τις πληροφορίες που παρέχονται σε αυτούς για τα δικαιώματά τους και την πραγματική άσκηση αυτών των δικαιωμάτων (ιδιαίτερα των τριών δικαιωμάτων που αναφέρθηκαν στις παραγράφους 40 με 43), τη συμμόρφωση με τους κανόνες που διέπουν την ανάκριση υπόπτων για εγκληματικές ενέργειες και τις πραγματικές συνθήκες κράτησης.

Τα ευρήματα της προαναφερθείσας αρχής θα πρέπει να προωθούνται όχι μόνο στην αστυνομία αλλά επίσης και σε μια άλλη αρχή που είναι ανεξάρτητη από την αστυνομία.